

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Principy inkluzivní edukace:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona č. 472/ 2011 Sb.
- prováděcí vyhláška č. 73/2005Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb.

Další dokumenty:

- Rámcový vzdělávací program pro základní školy
- Národní program rozvoje vzdělávání v ČR (Bílá kniha z roku 2001)
- Národní plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010–2014
- Národní akční plán inkluzivního vzdělávání (NA PIV) z roku 2010

ČR se vydala cestou inkluzivního přístupu k heterogenitě ve školách. Tento postoj charakterizuje Hájková jako přístup, který: „pracuje s termínem různorodost, která je vnímána jako přínosná a obohacující pro společnost, jednotlivce i pro školu“ (Hájková 2010, s. 43).

Při inkluzivním edukačním přístupu se heterogenita principiálně chápe jako normalita (Lechta 2010).

Pojem **žáci se speciálními vzdělávacími potřebami** začal být používán poměrně nedávno (r. 2004, 2005) a je zakotven ve školském zákoně:

- žáci se zdravotním postižením
- žáci se zdravotním znevýhodněním
- žáci se sociálním znevýhodněním

Za **zdravotní postižení** je zákonem považováno:

- mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení
- vady řeči
- souběžné postižení více vadami
- autismus
- vývojové poruchy učení nebo chování

Kategorie „postižení“ se v běžných speciálněpedagogických přístupech chápe jako:

„relativně trvalý, ireparabilní stav jedince v kognitivní, komunikační, motorické anebo emocionálně-volní oblasti, který se manifestuje signifikantními obtížemi při učení a sociálním chování“ (Vašek 2003).

Za **zdravotní znevýhodnění** je zákonem považováno:

- zdravotní oslabení,
- dlouhodobá nemoc
- nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které vyžadují zohlednění při vzdělávání.

Sociální znevýhodnění je zákonem definováno jako:

- rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením,
- ohrožení sociálně patologickými jevy,
- nařízená ústavní,
- nebo uložená ochranná výchova.

Ve vyhlášce č. 147/2011 bylo sociální znevýhodnění blíže specifikováno jako prostředí, kde se žákovi nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání, včetně spolupráce zákonných zástupců se školou.

Do kategorie žák se sociálním znevýhodněním patří také žák s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (Felcmanová 2011).

Podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami = nástroje podporující inkluzivní vzdělávání:

- využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání
- kompenzační, rehabilitační a učební pomůcky, speciální učebnice a didaktické materiály
- zařazení předmětů speciálněpedagogické péče
- poskytování pedagogicko-psychologických poradenských služeb
- zajištění služeb asistenta pedagoga
- snížení počtu žáků ve třídě nebo studijní skupině
- jiná úprava organizace vzdělávání (potřeby žáka)

Vyrovňovací opatření = prevence a minimalizace školního neúspěchu:

- využití pedagogických nebo spec.pedagogických metod a postupů (podle potřeb žáka)
- poskytování individuální podpory v rámci výuky a přípravy na výuku
- poradenské služby a školská por. zařízení
- individuální vzdělávací plán - IVP
- služby asistenta pedagoga

Individuální vzdělávací plán obsahuje:

- údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální spec.ped. nebo psychologické péče žákovi, včetně zdůvodnění
- údaje o cíli vzdělávání žáka, časovém a obsahovém rozvržení učiva, včetně případného prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání, o volbě pedagogických postupů, způsobu zadávání a plnění úkolů, způsobu hodnocení, úpravě konání závěrečných zkoušek
- vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka nebo další osoby podílející se na práci se žákem a rozsah práce

-
- seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů nezbytných pro výuku žáka nebo pro konání příslušných zkoušek
  - jmenovité určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka
  - předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků
  - závěry spec.ped. nebo psychologických vyšetření

Za individuální vzdělávací plán zodpovídá ředitel školy.

- IVP zpracováván ve spolupráci se školských por. zařízením a se zákonným zástupcem žáka (zletilým žákem)
- IVP má být zpracován před nástupem žáka do školy nebo do 1 měsíce po nástupu
- IVP může být doplňován a upravován

Asistent pedagoga:

- pedagogický pracovník (resort MŠMT)
- zaměstnanec školy – náplň práce stanovuje ředitel školy
- kvalifikace podle školského zákona
- o zřízení pozice **žádá ředitel školy příslušný krajský úřad**

Osobní asistent:

- pracovník v sociálních službách (resort MPSV)
- zaměstnanec nestátní neziskové organizace – náplň práce stanovuje NNO
- kvalifikace podle zákona o sociálních službách (č.108/2006 Sb.)
- o osobního asistenta **žádají rodiče nebo zletilý žák u nestátní neziskové organizace**

Asistent pedagoga - činnost:

- pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchově a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky a zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází
- podpora žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí
- pomoc žákům při výuce a přípravě na výuku
- nezbytná pomoc žákům s těžkým zdravotním postižením při sebeobsluze a pohybu během vyučování